

Lleis

Llei 6/2024, del 25 d'abril, de la llengua pròpia i oficial.

Atès que el Consell General en la seva sessió del dia 25 d'abril del 2024 ha aprovat la següent:

Llei 6/2024, del 25 d'abril, de la llengua pròpia i oficial

Índex

- Exposició de motius
- Títol preliminar
- Article 1. Llengua pròpia i oficial
- Article 2. Objectius de la Llei
- Article 3. Drets lingüístics generals
- Article 4. Deures lingüístics generals
- Article 5. Persones jurídiques
- Article 6. Integració dels no catalanoparlants
- Article 7. Variant lingüística andorrana
- Títol I. Llengua oficial
- Article 8. Llengua de les institucions públiques
- Article 9. Administració de justícia i resolució alternativa de conflictes
- Article 10. Empreses col·laboradores
- Article 11. Personal i càrrecs al servei de l'Administració
- Article 12. Actualització administrativa
- Títol II. Ús social i públic
- Article 13. El català, llengua de les activitats públiques
- Article 14. Turisme
- Article 15. Toponímia
- Article 16. Noms comercials i denominacions socials, rètols d'establiment i publicitat
- Article 17. Etiquetatge i altres textos
- Article 18. Establiments turístics i de restauració
- Article 19. Equipaments sanitaris i socials
- Article 20. Transport públic
- Article 21. Altre personal que presta servei al públic
- Article 22. Comunicacions per altaveu
- Article 23. Contractes i altres documents
- Títol III. Educació, esport i altres activitats formatives i d'esplai
- Article 24. El català, llengua de la formació
- Article 25. Pla d'actuació sobre l'ús i la qualitat de la llengua catalana
- Títol IV. Mitjans de comunicació i indústries culturals
- Article 26. Llengua dels mitjans de comunicació i l'entorn digital
- Article 27. Llengua a les xarxes socials
- Article 28. Correcció lingüística
- Article 29. Promoció, espectacles i edició
- Títol V. Promoció i control institucional
- Article 30. Control de l'Estat
- Article 31. Debat anual sobre la llengua oficial al Consell General
- Article 32. Foment de la llengua oficial en l'àmbit comunal

- Article 33. Funcions del Govern
- Article 34. Foment i altres mesures
- Article 35. Equipaments i activitats culturals i esportives
- Article 36. Cooperació internacional
- Títol VI. Organismes encarregats de la política lingüística
- Article 37. Organismes encarregats de la política lingüística
- Article 38. Departament governamental encarregat de la política lingüística
- Article 39. Autoritat lingüística
- Article 40. Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació
- Article 41. Consell Nacional per la Llengua
- Article 42. Altres organismes
- Títol VII. Infraccions i sancions
- Article 43. Infraccions sancionables
- Article 44. Responsables de les infraccions
- Article 45. Sancions
- Article 46. Procediment sancionador
- Article 47. Òrgans competents
- Article 48. Prescripció de les infraccions
- Article 49. Prescripció de les sancions
- Disposició addicional primera. Actualització dels imports de les sancions
- Disposició transitòria primera. Creació del Consell Nacional per la Llengua i de la Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació
- Disposició transitòria segona. Aplicació de la disposició final primera
- Disposició derogatòria. Derogació de la Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial, del 16 de desembre del 1999
- Disposició final primera. Addició de l'article 54 *bis* i modificació dels articles 58, 67 i 83 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració
- Disposició final segona. Modificació dels articles 32, 94 i 98.1 de la Llei 12/2013, del 13 de juny, del comerç
- Disposició final tercera. Desplegament
- Disposició final quarta. Aprovació del Reglament dels organismes estatals de coordinació de la política lingüística
- Disposició final cinquena. Entrada en vigor

Exposició de motius

Al cap de més de vint anys de l'entrada en vigor de la Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial, aprovada pel Consell General el 16 de desembre del 1999, la realitat sociolingüística andorrana és molt diferent. Les relacions humanes, empresarials, comercials i administratives s'han transformat, empeses per la tecnologia. Algunes previsions de la Llei no havien pogut tenir en compte la societat de la digitalització ni les relacions o les transaccions telemàtiques d'avui, per exemple. Aquest fet aconsellava actualitzar diverses disposicions per fer que la Llei donés resposta a les circumstàncies actuals.

La majoria de les formulacions de la Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial, del 16 de desembre de 1999, han conservat una vigència indubtable. La llengua catalana és la llengua oficial de l'Estat, la llengua amb què el poble andorrà expressa la identitat i enforteix la sobirania. Com a llengua de l'Estat, i també com a vehicle d'expressió col·lectiva de la societat, l'ordenament jurídic ha de garantir-ne la vitalitat, la utilitat, l'accessibilitat i la qualitat. Aquests objectius es mantenen fermes amb noves formulacions adequades a l'Andorra d'avui.

La nova regulació reconeix el dret de les persones amb discapacitat auditiva i sordcegues d'aprendre la llengua de signes i fer-la servir. I la Llei també fa un pas endavant en una altra mena d'accessibilitat: exigeix a les institucions públiques que el llenguatge que fan servir sigui accessible, acurat i comprensible per fer efectiva la transparència de les comunicacions públiques i facilitar les relacions dels ciutadans amb l'Administració.

És important reforçar la voluntat de la Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial, del 16 de desembre de 1999, detallant les obligacions que hi són contingudes. Per això, la nova redacció especifica noves obligacions per a les persones que treballen de cara al públic, per garantir un coneixement suficient de la llengua sense perjudici, naturalment, d'atendre en altres llengües si els interlocutors no entenen el català.

Amb l'objectiu de facilitar la integració lingüística i la participació plena en la nostra societat de les persones vingudes d'arreu, la Llei inclou una disposició final primera per modificar la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, a fi de garantir el coneixement de la llengua com a element important per a la integració de les persones que arriben a Andorra i alhora necessari per poder treballar al país i donar compliment als drets lingüístics. Aquesta disposició condiona l'adquisició de la primera i la segona renovació de l'autorització de residència i treball a l'obtenció dels nivells A1 i A2 de català, respectivament. La Llei no tracta d'impedir l'arribada de ningú per raó de llengua, sinó de fomentar l'aprenentatge del català un cop la persona ja viu a Andorra. En aquest sentit, l'aplicació d'aquesta normativa queda supeditada a un règim transitori.

Un dels enfocaments que feia la Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial, del 16 de desembre de 1999 –posar tot el pes de la política lingüística de l'Estat en un sol òrgan governamental–, ha comportat alguns efectes que ara ha calgut revisar. La Llei retorna el protagonisme al Consell General i als comuns com a institucions essencials en la funció de preservar i fomentar la llengua oficial, d'acord amb la Constitució i amb la tradició normativa històrica. La Constitució estableix a l'article 2.1 que “la llengua oficial de l'Estat és el català”. L'Estat són els ciutadans representats per totes les seves institucions democràtiques, amb el dret i el deure de participar activament en la política lingüística. A finals del segle XIX el Consell General ja aprovava normes de foment de la llengua oficial. Concretament, manava que “los pasaports y guías [fossin escrits] ab lo lenguatge catalá y no castellá, per ser aquell lo propi idioma de las Valls”. I les ordinacions comunals havien estat, abans de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, motor i fonament de la legislació lingüística. La centralització necessària del treball tècnic no ha de significar la concentració de les idees i les iniciatives en un sol departament governamental.

El nou enfocament ha implicat una nova redacció dels títols III i V, amb la creació de dos organismes concebuts amb unes característiques que eviten encarir i complicar l'estructura burocràtica. El primer és la Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació (JCLF), que té un caràcter administratiu perquè està formada per responsables d'administracions diferents, i sectorial, ja que té el mandat de coordinar i harmonitzar l'ús de la llengua oficial en totes les activitats de formació, tant les estrictament educatives com les esportives, les socials, les artístiques o de qualsevol altra mena, organitzades per qualsevol administració o entitat que rebi suport públic. Les activitats formatives, esportives i d'esplai adreçades als joves són cabdals per a la preservació de la identitat nacional. La Llei introdueix la novetat de no separar l'educació de cap altra activitat formativa.

El segon és el Consell Nacional per la Llengua (CNL), de caràcter polític, perquè està compost per responsables polítics molt diversos, i social, perquè hi són representats amplis sectors de la societat. El CNL ha de consensuar els objectius de la política lingüística de l'Estat.

La Llei crea dos eines per fer efectives les aportacions dels dos organismes: per a la Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació, el Pla d'actuació sobre l'ús i la qualitat de la llengua catalana als centres formatius, que han d'aprovar i supervisar les institucions o bé els centres de formació responsables; per al Consell Nacional per la Llengua, el Pla d'acció nacional per la llengua, que ha de fixar els objectius de política lingüística per cada trienni i fer-ne el seguiment. Amb la mateixa finalitat de fer partícip la societat de les actuacions dutes a terme amb la màxima transparència i per facilitar el debat de tots els representants dels ciutadans, la Llei estableix que el Govern ha de presentar anualment al Consell General un balanç sobre el grau de compliment de la Llei i les actuacions en matèria de política lingüística, després que tant els comuns com el Govern n'hagin estat informats en les sessions de cada institució.

Finalment, la Llei actualitza els imports de les sancions, en preveu l'actualització periòdica segons la Llei del pressupost general, encomana el desplegament corresponent de la norma als comuns i al Govern, i atorga terminis breus per posar en marxa els organismes de nova creació per tirar endavant, sota l'administració del departament governamental corresponent, la política lingüística de l'Estat.

Títol preliminar

Article 1. *Llengua pròpia i oficial*

La llengua pròpia i oficial d'Andorra és el català. El català és un element fonamental de la identitat, de la personalitat i del patrimoni cultural d'Andorra.

Article 2. *Objectius de la Llei*

Aquesta Llei té per objecte el desenvolupament de l'article 2.1 de la Constitució amb les finalitats següents:

- a) Garantir l'ús oficial del català.
- b) Generalitzar el coneixement del català, amb la cooperació de totes les institucions públiques i la participació activa de la societat.
- c) Declarar els drets lingüístics i establir els mecanismes de protecció d'aquests drets.
- d) Preservar i garantir l'ús general del català en tots els àmbits de rellevància pública, en l'ensenyament, en els mitjans de comunicació, en l'entorn digital i en les activitats culturals, socials i esportives.
- e) Estendre l'ús del català en les relacions comercials i empresarials, i garantir-hi l'atenció en català amb les persones que parlen en la llengua oficial.
- f) Estendre la consciència social sobre el fet que el català és un bagatge cultural indispensable per mantenir la identitat del país.
- g) Vetllar pel patrimoni lingüístic andorrà.

Article 3. *Drets lingüístics generals*

1. Tothom té dret a ser atès i correspost en català en les seves relacions orals i escrites, presencials o telemàtiques, amb qualsevol administració pública i amb les entitats i els organismes que en depenen; amb els serveis sanitaris i els serveis socials; amb els professionals titulats i els col·legis que els agrupen; amb les associacions; amb les entitats esportives; amb les organitzacions empresarials, professionals i corporatives, i amb qualsevol empresa o comerç amb seu al Principat d'Andorra.

2. D'acord amb l'ordenament jurídic, es reconeix la llengua de signes catalana com a sistema lingüístic, i també el dret de les persones amb discapacitat auditiva i sordcegues d'aprendre-la i fer-la servir.

Article 4. *Deures lingüístics generals*

1. Tots els andorrans tenen el deure de conèixer la llengua catalana.

2. Tothom té el deure d'usar la llengua catalana en els casos previstos en aquesta Llei i en la resta de l'ordenament jurídic.

Article 5. *Persones jurídiques*

El contingut dels articles 3 i 4 és aplicable a les persones jurídiques pel que fa a la seva activitat al Principat d'Andorra.

Article 6. *Integració dels no catalanoparlants*

1. El Govern i els comuns, dins els àmbits de les seves competències, han de promoure els mitjans necessaris per fer efectius el dret i el deure de mantenir una relació d'integració lingüística de les persones no catalanoparlants que resideixen a Andorra amb caràcter permanent. Totes les persones de més de 18 anys que vulguin establir-se a Andorra han de ser informades i orientades per tal de poder seguir les sessions de formació lingüística segons el seu nivell i ser capaces d'adquirir, com a mínim, la competència lingüística requerida per aquesta Llei.

2. Les renovacions de les autoritzacions administratives de residència i treball de les persones estrangeres que demostren el coneixement de la llengua oficial es regeixen pel que estableix la legislació sobre immigració.

Article 7. *Variant lingüística andorrana*

La variant de la llengua catalana a Andorra ha de ser objecte d'estudi i protecció.

Títol I. Llengua oficial**Article 8.** *Llengua de les institucions públiques*

1. El català és la llengua emprada per totes les institucions públiques d'acord amb l'ordenament jurídic. També és la llengua de les societats públiques i de totes les empreses o entitats en què participen les administracions públiques. Per tant, és la llengua:

- a) De l'atenció oral als ciutadans i de les converses entre treballadors d'organismes públics quan exerceixen les seves funcions professionals. Amb aquesta finalitat, el personal de les administracions públiques saluda i manté les converses en català i només canvia de llengua si l'interlocutor no entén el català.
- b) De les lleis, els reglaments, els decrets, les ordinacions i tots els altres textos oficials; de totes les activitats administratives i judicials, i en general de les administracions, les societats públiques i les entitats parapúbliques.
- c) De tots els documents que emanen de les administracions públiques, amb independència del suport en què es presentin.
- d) Dels instruments públics.
- e) Dels assentaments dels registres públics i els documents que s'inscriuen en aquests registres o que n'emanen, amb les excepcions autoritzades legalment.
- f) Dels efectes timbrats i els documents oficials andorrans, amb independència del suport en què es presentin. Excepcionalment, les administracions poden fer formularis multilingües a més del català, després de l'informe preceptiu del ministeri encarregat de la política lingüística.
- g) De tots els escrits, projectes, pressupostos i documents en general adreçats a qualsevol administració andorrana. En el cas de dificultats raonables per aportar els documents en la llengua oficial, l'administració de què es tracti pot dispensar d'aquesta obligació, excepte si es preveu que seran fets públics.

2. Els apartats anteriors no són aplicables a les comunicacions que efectuïn les administracions públiques en el marc de les relacions exteriors, per a les quals regeixen les normes internacionals. En aquestes relacions, les administracions andorranes poden utilitzar qualsevol llengua estrangera que faciliti la comunicació amb l'interlocutor. No obstant això, les administracions públiques han de mantenir una còpia escrita en llengua catalana, en paper oficial i segellada, si es preveu que el document de què es tracti serà fet públic.

3. Les institucions i els organismes públics i parapúblics han de garantir la correcció en l'ús de la llengua, tant oral com escrita, i s'han de dotar dels recursos necessaris per fer-ho possible.

4. Les institucions i els organismes públics i parapúblics tenen la responsabilitat particular que el llenguatge que fan servir sigui accessible, acurat i comprensible.

5. Tots els dispositius electrònics (ordinadors, tauletes, telèfons, etc.) facilitats per les administracions als seus serveis –inclosos els centres educatius–, els de les entitats parapúbliques i els de qualsevol entitat o empresa que rebí subvencions públiques han d'estar configurats en català i han de tenir en català el programari si està disponible en el mercat en les mateixes condicions d'actualització.

Article 9. *Administració de justícia i resolució alternativa de conflictes*

1. El català és la llengua utilitzada en l'Administració de justícia, sense perjudici de les disposicions aplicables d'acord amb els convenis internacionals. També és la llengua de gestió de les institucions establertes a Andorra que administren qualsevol procediment de resolució alternativa de conflictes, sense perjudici de la llengua o les llengües que, eventualment, les parts hagin triat per al procediment.

2. Correspon als òrgans rectors de l'Administració de justícia i a les institucions que gestionen un procediment alternatiu de resolució de conflictes garantir el compliment d'aquesta Llei i, en particular, promoure l'ús de la llengua oficial i fer servir un llenguatge jurídic i tècnic de qualitat i accessible als usuaris.

3. Les institucions que gestionen un procediment alternatiu de resolució de conflictes han de garantir que hi hagi especialistes catalanoparlants al servei de les parts i posar tots els mitjans necessaris per evitar que una sola llengua estrangera esdevingui hegemònica en els procediments gestionats.

Article 10. *Empreses col·laboradores*

1. Les empreses adjudicatàries de contractes amb les administracions públiques han de fer servir el català en tot allò que es relacioni amb l'execució del contracte.

2. Igualment, les altres empreses o entitats que estableixen algun conveni o col·laboració amb les administracions públiques han de fer servir el català en tot allò que es refereixi al conveni o la col·laboració.

3. En les bases, les clàusules, els convenis, els plecs de condicions i altres documents reguladors de concessions, les administracions públiques han de reflectir les estipulacions adequades per aplicar els apartats anteriors.

Article 11. *Personal i càrrecs al servei de l'Administració*

1. En les proves selectives que es fan per accedir al servei de les administracions públiques, i també per a la promoció dins d'aquestes administracions, els aspirants han d'acreditar la capacitat d'ús oral i escrit de la llengua oficial necessària per a les funcions que han d'exercir.

2. El Govern, mitjançant reglament, fixa, d'acord amb els criteris del departament governamental encarregat de la política lingüística, les competències lingüístiques que han de tenir les persones que treballen a l'Administració general tenint en compte les característiques de les funcions que exerceixen, i garanteix l'actualització dels coneixements i les habilitats necessaris.

3. El Consell General i els comuns regulen, d'acord amb els criteris del departament governamental encarregat de la política lingüística, les competències lingüístiques que han de tenir les persones que treballen a l'administració concernida tenint en compte les característiques de les funcions que exerceixen, i garanteixen l'actualització dels coneixements i les habilitats necessaris. Si l'administració o l'entitat que correspongui no ho fa, les proposa el departament governamental encarregat de la política lingüística.

4. L'apartat 3 s'aplica també a les empreses públiques i parapúbliques i a les entitats que gestionen procediments de resolució alternativa de conflictes. Si el departament governamental encarregat de la política lingüística considera que els criteris i les modalitats no són adequats, pot instar aquestes empreses i entitats a modificar-los.

Article 12. *Actualització administrativa*

Les administracions públiques faciliten el reciclatge progressiu del català del personal al seu servei. Han d'afavorir l'actualització del llenguatge jurídic i administratiu mitjançant la difusió de llibres d'estil, formularis, vocabularis, cursos de formació i altres eines que promoguin la correcció de la llengua catalana, tot protegint la variant del català pròpia d'Andorra, i n'han de prescriure l'ús obligatori.

Títol II. Ús social i públic

Article 13. *El català, llengua de les activitats públiques*

1. El català és la llengua d'ús general en totes les activitats socials i públiques, tant si són presencials com si es fan efectives per la via electrònica.

2. En els congressos, simposis, esdeveniments esportius i altres actes públics de caràcter internacional es pot emprar com a llengua d'ús la llengua o les llengües que determini l'organitzador, sempre que s'anunciïn dins d'Andorra en català, sense detriment de l'ús d'altres llengües. En els congressos, simposis, esdeveniments esportius i altres actes públics de caràcter internacional acollits per una administració andorrana o una entitat que rep subvencions públiques hi ha d'haver la versió en català de qualsevol comunicat –oral o escrit– o documentació de l'organització destinats als mitjans de comunicació i al públic general.

3. D'acord amb el marc legal regulador de les comunicacions comercials electròniques, als operadors establerts al Principat d'Andorra i a les activitats que desenvolupen se'ls apliquen les mateixes lleis que a qualsevol persona que exerceix les mateixes activitats.

Article 14. Turisme

A les oficines de turisme i als organismes i establiments dedicats a la promoció turística s'atén el públic en l'idioma que faciliti la comunicació. Els fullets i les publicacions que editen o distribueixen poden ser en qualsevol idioma, a més del català.

Article 15. Toponímia

1. La forma oficial dels topònims del Principat d'Andorra és l'andorrana, en llengua catalana. Correspon a la comissió encarregada de la toponímia, formada per representants del Govern i dels comuns i experts en la matèria, mitjançant les disposicions adequades i d'acord amb la normativa del català, determinar la grafia dels noms oficials dels territoris, dels nuclis de població, de les urbanitzacions i de les vies interurbanes que proposen el Govern i els comuns. Els noms de les vies urbanes els determinen els comuns corresponents, d'acord amb la normativa del català.

2. Les denominacions aprovades per aquesta comissió són les legals dins el territori andorrà i, amb independència del suport en què s'expressen, la retolació, la publicitat, l'etiquetatge, la documentació i altres usos de les administracions públiques, de les empreses i de les persones jurídiques s'hi han d'ajustar.

Article 16. Noms comercials i denominacions socials, rètols d'establiment i publicitat

1. Els noms comercials, les denominacions socials i els rètols d'establiment s'han de redactar en català.

2. Tot altre rètol oficial o privat, publicitari, comercial, informatiu o de qualsevol altra mena també s'ha de redactar en català.

3. Els cartells, les proclames, la propaganda, els prospectes, els catàlegs, les trameses publicitàries i els anuncis, tant orals com escrits, que es difonen o es distribueixen dins d'Andorra s'han de fer en català. En lloc secundari poden utilitzar-se expressions en altres llengües.

4. S'apliquen en aquesta matèria les normes i les excepcions contingudes a les lleis sectorials sobre noms comercials, denominacions socials i rètols d'establiment, i sobre comerç. També s'exceptuen del que prescriu l'apartat 3 els catàlegs, els cartells i els prospectes editats a l'estranger que es distribueixen des de l'estranger.

5. S'exceptuen del que preveu l'apartat 3 els missatges adreçats exclusivament a un grup lingüístic diferent del català en qualsevol camp de les seves relacions internes.

6. La publicitat comercial i els escrits informatius impresos (cartells, fullets, etc.) editats i distribuïts a Andorra de caràcter cultural i social (cinemes, teatres, actes, congressos, fires i esdeveniments diversos) s'han de redactar en la llengua oficial. En lloc secundari poden fer-se en altres llengües.

7. Les disposicions d'aquest article regeixen amb independència del suport on estan inscrits els noms, les denominacions, els rètols o la publicitat, incloses les modalitats digitals.

8. La informació comercial i la publicitat escrites tant a Internet com a qualsevol xarxa social per una persona física o jurídica que exerceix una activitat que comporta la inscripció al registre oficial corresponent i de qualsevol acte subvencionat amb recursos públics s'han de fer com a mínim en català, tot i que es poden fer també en qualsevol llengua estrangera.

Article 17. Etiquetatge i altres textos

Les etiquetes, les instruccions, la garantia i els altres escrits inserits en els productes elaborats, fabricats, envasats o etiquetats al Principat, distribuïts en el seu territori i que es destinen al consum interior han de contenir tots els textos almenys en la versió catalana, la qual no pot ocupar un lloc secundari. En poden quedar exceptuats els productes de consum elaborats a Andorra en ús de llicències i franquícies estrangeres –o una forma contractual similar– quan per la seva natura hagin de tenir el mateix etiquetatge –o un de similar– que els elaborats en altres llocs. Les condicions que han de regir aquestes excepcions es regulen per reglament.

Article 18. *Establiments turístics i de restauració*

1. Tots els hotels, els restaurants, els bars, les cafeteries i altres establiments d'hoteleria i restauració han de redactar els menús, les cartes, les llistes de preus, l'oferta de serveis i qualsevol altre imprès o informació pública en català. També poden fer-ho en lloc secundari en qualsevol altra llengua, quan la traducció s'inclouï en el mateix document en què s'empra la llengua catalana.

2. A l'efecte de complir l'article 3, els hotels, els restaurants, els bars, les cafeteries i altres establiments d'hoteleria i restauració han de garantir l'atenció al públic en català.

Article 19. *Equipaments sanitaris i socials*

1. El personal que presta serveis sanitaris o socials té el deure de conèixer la llengua oficial i d'expressar-s'hi, sense perjudici de fer servir altres llengües quan sigui necessari per atendre els usuaris que no comprenen el català.

2. El Govern pot autoritzar excepcions a l'apartat anterior per raons d'interès públic sempre per escrit i amb publicació al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

3. En els equipaments sanitaris i socials la llengua de comunicació és la catalana.

4. L'apartat 1 també s'aplica als centres penitenciaris i a les relacions amb els interns.

5. A l'efecte de complir el que disposa aquest article, el personal dels serveis que s'hi esmenten ha de saludar i començar les converses amb els usuaris en català.

6. Correspon a les entitats i a les empreses establir les mesures necessàries per complir aquest article en l'àmbit sociosanitari.

Article 20. *Transport públic*

1. A tots els serveis de transport públic, els impresos, els avisos i les comunicacions internes i als usuaris, tant verbals com escrites, s'han de fer en català, llevat de les indicacions que els vehicles porten de fàbrica i sense perjudici de fer servir altres llengües en l'atenció individualitzada dels usuaris que no comprenen el català.

2. Les empreses que gestionen autobusos, taxis i qualsevol altra mena de transport públic han de garantir que el personal que es relaciona amb el públic té els coneixements de la llengua oficial necessaris per atendre els usuaris en català. Els conductors i la resta de personal que atenen el públic fan servir el català i només canvien de llengua si l'interlocutor no entén el català.

3. A l'efecte de complir el que disposa aquest article, el personal dels serveis que s'hi esmenten ha de saludar i començar les converses amb els usuaris en català.

Article 21. *Altres personal que presta servei al públic*

1. Per fer possible l'exercici dels drets lingüístics previstos a l'article 3, les empreses establertes a Andorra han de posar els mitjans per garantir que el personal que treballa de cara al públic atén en català els usuaris catalanoparlants.

2. Aquest requisit s'estén als professionals titulats i als treballadors per compte propi.

3. Sense perjudici del que preveuen els apartats anteriors, el Govern pot condicionar reglamentàriament l'autorització per exercir determinades professions a l'acreditació prèvia del coneixement de la llengua oficial.

4. Correspon als col·legis, a les associacions professionals i a les empreses establir les mesures necessàries per complir aquest article en l'àmbit de les seves professions i de l'empresa.

Article 22. *Comunicacions per altaveu*

1. Les comunicacions per altaveu als establiments comercials i a les societats públiques es fan en català, tot i que s'hi pot afegir la traducció a les llengües que siguin necessàries per a la bona comunicació.

2. Aquesta prescripció s'estén als centres esportius, a les discoteques, a les estacions d'esquí, als concerts, als espectacles i a qualsevol altre indret o activitat oberts al públic.

3. S'exceptuen del que preveu l'apartat 2 anterior els missatges adreçats exclusivament a un grup lingüístic diferent del català en qualsevol camp de les seves relacions internes.

Article 23. *Contractes i altres documents*

1. Qualsevol part interessada té l'obligació de contractar en català i rebre en aquest idioma els contractes de treball, els contractes anomenats *d'adhesió* i els contractes normats.
2. Les entitats financeres, d'assegurances o qualsevol altra que elabora impresos i formularis en qualsevol format destinats als clients i als proveïdors han de disposar d'exemplars en llengua catalana dels documents esmentats.
3. Quan els documents contractuals a què es refereixen els apartats anteriors emanen d'empreses no andorranes, cal complir el que prescriu aquest article amb l'entrega d'una traducció. És vàlida la clàusula que estableix que, en cas de discrepància, preval la redacció en la llengua original, excepte en els casos en què la traducció és jurada.
4. Tothom ha de redactar i té dret a rebre en català les comandes, les factures, els pressupostos, els rebuts, els projectes i, en general, la documentació pròpia de la contractació mercantil.

Títol III. Educació, esport i altres activitats formatives i d'esplai**Article 24.** *El català, llengua de la formació*

1. El català és la llengua de l'educació, l'aprenentatge i la comunicació de tots els centres i serveis de formació andorranos, sense perjudici de l'ús d'altres llengües per facilitar la comunicació i l'aprenentatge de la llengua oficial en les condicions prescrites per l'ordenament jurídic. Aquesta previsió s'aplica igualment als centres educatius privats que emeten titulacions estatals, a les llars d'infants i també a les activitats formatives, culturals i artístiques organitzades per qualsevol administració o per qualsevol entitat subvencionada amb recursos públics. El professorat ha de conèixer la llengua d'acord amb les exigències de la seva tasca docent. Aquesta norma no és aplicable al professorat estranger que exerceix de manera puntual.
2. El català és la llengua dels acompanyants del transport escolar, del personal auxiliar de patis i menjadors, dels vigilants d'activitats de lleure i de qualsevol altra persona que dugui a terme tasques similars finançades amb recursos públics.
3. Els establiments que dispensen l'ensenyament en una altra llengua, incloses les institucions d'ensenyament superior establertes a Andorra, han de garantir que els seus serveis al públic estan disponibles en la llengua oficial i, en l'àmbit educatiu, les classes de català que determina la normativa sectorial.
4. El català és així mateix la llengua vehicular de les activitats esportives i de les que es dediquen a l'esplai que no tenen com a objectiu l'aprenentatge d'una llengua estrangera. És la llengua de comunicació que fan servir els monitors, els animadors, els entrenadors i les persones que duen a terme feines assimilables.
5. Tots els centres, federacions, associacions i altres entitats -i els seus cossos tècnics- que es dediquen a qualsevol mena de formació o esplai han d'implementar les mesures necessàries per garantir l'ús del català i han d'establir els criteris i les modalitats per verificar el coneixement de la llengua oficial perquè aquest article sigui efectiu.
6. Aquestes mesures, aquests criteris i aquestes modalitats es recullen en un pla d'actuació sobre l'ús i la qualitat de la llengua catalana al centre o servei i estan subjectes a l'aprovació de la Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació que estableix l'article 40.
7. El Govern pot regular reglamentàriament com han de ser les normes dels centres i les activitats esmentades en aquest article per definir els termes i les expressions o precisar-ne l'abast.

Article 25. *Pla d'actuació sobre l'ús i la qualitat de la llengua catalana*

1. Tots els centres o serveis dedicats a la formació que depenen de les administracions o d'entitats subvencionades amb recursos públics han de disposar d'un pla d'actuació sobre l'ús i la qualitat de la llengua catalana (pla lingüístic).
2. El pla d'actuació sobre l'ús i la qualitat de la llengua catalana pot ser d'un centre o servei concret o bé sectorial d'un mateix tipus de centres o serveis.

3. El pla lingüístic de cada centre o d'un mateix tipus de centre de formació ha de contenir com a mínim:
 - a) L'obligació de complir aquesta Llei.
 - b) L'ús del català en la retolació i en les comunicacions orals i escrites entre tots els professionals, la resta del personal i els usuaris.
 - c) Els requisits de coneixement de català per a la selecció i la mobilitat de qualsevol professional.
 - d) L'obligació de formació i reciclatge dels professionals.
 - e) Els plans d'integració per al personal que no domina el català i per a alumnes temporals.
4. La Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació, creada d'acord amb l'article 40, pot establir les mesures i els objectius mínims que ha d'incloure cada pla d'actuació sobre l'ús i la qualitat de la llengua catalana, segons les característiques pròpies de cada institució, centre o servei, o tipus de centre o servei.

Títol IV. Mitjans de comunicació i indústries culturals

Article 26. *Llengua dels mitjans de comunicació i l'entorn digital*

1. Els mitjans de comunicació han d'emprar la llengua oficial tant en la programació com en la publicitat, per la seva difusió tant en l'entorn analògic com en el digital, en qualsevol de les plataformes i formats existents.
2. Els mitjans de comunicació públics han d'afavorir i promoure la presència del patrimoni lingüístic d'Andorra.
3. Quan intervenen en un programa o en una emissió persones que s'expressen en llengües diferents de la catalana, és facultatiu de traduir o subtitular aquestes intervencions, però ha de fer-se per a totes de la mateixa forma.

No obstant el que prescriu el paràgraf anterior, no podran expressar-se en llengües diferents de la catalana els representants d'entitats andorranes receptores de finançament públic.

4. No obstant el que prescriu l'apartat primer, els mitjans de comunicació poden tenir programes o seccions en una llengua diferent de la catalana, en les condicions que es determinin reglamentàriament.

Article 27. *Llengua a les xarxes socials*

Les administracions públiques han d'adoptar les mesures adequades per afavorir, impulsar i fomentar l'ús de la llengua oficial a les xarxes socials.

Article 28. *Correcció lingüística*

Tots els organismes públics i les empreses que treballen en el camp dels mitjans de comunicació i la publicitat, siguin quines siguin les seves característiques, han de garantir la correcció, oral i escrita, en l'ús de la llengua.

Article 29. *Promoció, espectacles i edició*

Amb la finalitat d'impulsar i difondre la llengua oficial, les administracions públiques han de fomentar:

- a) La signatura d'acords o convenis de col·laboració amb les entitats, les empreses, els organismes i les associacions dels sectors implicats, per potenciar la producció i la difusió en català de premsa, llibres, productes impresos, productes audiovisuals, multimèdia, informàtics i altres que es poden crear.
- b) L'exhibició, la venda i el lloguer, en qualsevol mitjà audiovisual, de pel·lícules, curtmetratges i documentals en versió catalana o subtitulada en català, que han de tenir prioritat per damunt de còpies en altres llengües.
- c) L'establiment de mesures per a la promoció d'obres audiovisuals en llengua catalana en totes les seves modalitats d'expressió i mitjançant totes les formes de difusió, especialment les d'interès cultural i artístic.
- d) El teatre, els espectacles i qualsevol altra manifestació cultural pública en la llengua oficial.

Títol V. Promoció i control institucional

Article 30. *Control de l'Estat*

1. El control de l'Estat sobre la protecció, el foment i la difusió de la llengua oficial correspon als organismes següents en el marc de les seves competències:

- a) El Consell General.
- b) Els comuns.
- c) El Govern.

2. En la seva funció de control, totes les administracions tenen l'obligació d'exemplaritat en l'aplicació de la legislació lingüística en el si de les seves organitzacions i en totes les activitats que despleguen, i han de posar a disposició de la població els mitjans humans i materials per aconseguir els objectius que es desprenen d'aquesta Llei.

3. El Consell General, el Govern i els comuns són representats al Consell Nacional per la Llengua, regulat a l'article 41, com a organisme de debat amb la societat i de fixació dels objectius de la política lingüística.

Article 31. *Debat anual sobre la llengua oficial al Consell General*

Amb l'objectiu d'impulsar l'oficialitat de la llengua catalana com a element conformador de la identitat i la sobirania andorranes, cada any l'informe previst a la lletra h) de l'apartat 2 de l'article 33 és presentat davant de la comissió legislativa permanent habilitada a aquest efecte i elevat al Ple del Consell General per ser debatut en sessió plenària.

Article 32. *Foment de la llengua oficial en l'àmbit comunal*

1. Els comuns són responsables d'aplicar aquesta Llei en els àmbits de les seves competències.

2. A aquest efecte, aproven les normes necessàries per adaptar a l'àmbit comunal les disposicions que ho requereixen tant pel que fa a l'organització interna i de les seves activitats com en relació amb els tràmits administratius propis i amb el control dels incompliments en l'àmbit de la parròquia.

3. En la gestió dels serveis de tràmits, els comuns han d'informar els usuaris de les obligacions que estableix la Llei de la llengua pròpia i oficial pel que fa a procediments determinats, com ara els relacionats amb l'obertura de comerços o amb activitats socials, formatives, esportives, turístiques, empresarials i qualsevol altra regulada a la Llei, com també sobre l'ús del català en l'atenció al públic, als rètols i a la publicitat.

4. Els comuns participen activament en la Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació i en el Consell Nacional per la Llengua.

5. Cada any, en consell de comú, els consellers responsables informen sobre les mesures i les actuacions impulsades pel comú en aplicació d'aquesta Llei abans de la presentació de l'informe anual davant el Consell General.

Article 33. *Funcions del Govern*

1. El Govern ha de tenir un departament encarregat de la política lingüística i ha de dotar-lo dels mitjans necessaris per dur a terme les seves funcions i administrar, coordinar i supervisar les actuacions de l'Estat en matèria de política lingüística.

2. Especialment són obligacions del Govern a través dels ministeris competents:

- a) Participar activament, mitjançant els responsables de qualsevol ministeri implicat, en la Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació i en el Consell Nacional per la Llengua.
- b) Regular les titulacions que acrediten els coneixements de català, tenint en compte les necessitats i les peculiaritats andorranes.
- c) Promoure l'ensenyament del català i la correcció lingüística a les empreses i les entitats que ho sol·liciten, amb la col·laboració de les altres administracions.

- d) Assegurar la coordinació entre tots els ministeris, especialment entre els competents en educació i en política lingüística, per garantir l'aplicació d'aquesta Llei.
- e) Informar els usuaris de les obligacions que estableix la Llei de la llengua pròpia i oficial pel que fa a procediments determinats del servei de tràmits, com ara els relacionats amb l'obertura de comerços, o amb activitats socials, formatives, esportives, turístiques, empresarials i qualsevol altra regulada a la Llei, com també sobre l'ús del català en l'atenció al públic, als rètols i a la publicitat.
- f) Elaborar un mapa sociolingüístic i revisar-lo periòdicament per adequar la planificació i la política lingüística a la realitat i, alhora, per valorar la incidència de les mesures aplicades.
- g) Debatre en sessió del Govern, abans de presentar l'informe anual davant el Consell General, sobre el grau de compliment de la Llei en l'àmbit ministerial i presentar les actuacions que s'hi han dut a terme.
- h) Presentar anualment un informe al Consell General sobre l'estat de la llengua, els drets lingüístics i la situació sociolingüística andorrana. Aquest balanç ha de contenir les mesures públiques adoptades, informació sobre l'actuació duta a terme pels organismes de coordinació i dades sobre l'aplicació de la legislació lingüística i la garantia dels drets lingüístics.

Article 34. Foment i altres mesures

1. Sense perjudici dels drets i els deures previstos en l'ordenament jurídic, les administracions públiques han de fomentar l'extensió de l'ús del català en les activitats mercantils, publicitàries, culturals, associatives, esportives i de qualsevol altra mena.

2. Correspon a totes les administracions:

- a) Aprovar la normativa i la dotació pressupostària necessàries per garantir l'ús habitual, correcte i accessible del català en l'àmbit de cada administració i assegurar la formació permanent de les persones que hi treballen.
- b) Aprovar les mesures necessàries perquè els ciutadans no catalanoparlants siguin conscients de la importància de conèixer i fer servir la llengua oficial i informar-los dels recursos i les eines disponibles per aprendre català.
- c) Promoure la presència de la llengua catalana en l'àmbit digital i afavorir el desenvolupament tecnològic lingüístic mitjançant el foment i el suport material de programes de traducció, de reconeixement vocal o de correcció.
- d) Protegir i promoure la llengua de signes catalana perquè les persones amb discapacitat que ho necessitin puguin disposar d'un servei d'interpretació de llengua de signes per exercir els seus drets fonamentals.
- e) Coordinar-se per establir i aplicar mecanismes de planificació lingüística que incloguin campanyes i altres actuacions específiques per afavorir l'ús de la llengua oficial en àmbits en què és insuficient.
- f) Observar escrupolosament les disposicions d'aquesta Llei i els reglaments que la despleguen pel que fa a la llengua de treball, d'atenció al públic i d'altres funcions o supòsits que els afecten.

3. Les administracions poden establir subvencions, premis, guardons o acords de col·laboració per a les iniciatives en favor de la llengua que van més enllà de les obligacions que fixa aquesta Llei.

Article 35. Equipaments i activitats culturals i esportives

Les administracions públiques han de promoure l'expressió i les iniciatives en català –tant al país com a l'exterior–, especialment en equipaments com ara biblioteques, ludoteques, centres i entitats multimèdia, equipaments esportius, centres culturals, museus, arxius, acadèmies i altres, com també en les activitats culturals i esportives –producció literària, expressió cultural popular, festivals, indústries culturals, competicions esportives i esdeveniments esportius, entre d'altres.

Article 36. Cooperació internacional

Correspon a totes les institucions públiques, en l'àmbit de les seves competències:

- a) Promoure l'intercanvi i la cooperació en tots els àmbits amb altres països i regions del món a fi de mantenir i desenvolupar relacions específiques en favor de la llengua oficial.
- b) Afavorir acords i convenis de col·laboració amb organismes estrangers per garantir un desenvolupament global òptim de la llengua oficial.
- c) Concloure acords, tractats, convenis o altres actuacions en marcs internacionals per fomentar-hi la presència de la llengua oficial.

Títol VI. Organismes encarregats de la política lingüística

Article 37. *Organismes encarregats de la política lingüística*

Els organismes encarregats de la política lingüística són:

- a) El departament governamental encarregat de la política lingüística.
- b) La Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació.
- c) El Consell Nacional per la Llengua.

Article 38. *Departament governamental encarregat de la política lingüística*

1. D'acord amb l'article 33, el departament governamental encarregat de la política lingüística administra, coordina i supervisa les actuacions de l'Estat en matèria de política lingüística.

2. Corresponen al departament governamental encarregat de la política lingüística, entre altres funcions, les següents:

- a) Dirigir i coordinar la política lingüística, d'acord amb les aportacions de les institucions públiques i els organismes de coordinació.
- b) Dirigir la Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació i administrar el Consell Nacional per la Llengua i qualsevol altre organisme que es creï per coordinar les actuacions conjuntes de les administracions públiques.
- c) Gestionar els recursos de la formació d'adults per fer augmentar el nivell de coneixement del català, tant oral com escrit, i la normalització de l'ús del català en el si de les administracions i de tot el territori nacional.
- d) Garantir als serveis de l'Administració general un servei de correcció i assessorament lingüístic i donar suport a qualsevol altra institució pública per implantar el seu propi servei.
- e) Assessorar i informar la població sobre els recursos disponibles per garantir la correcció de la llengua catalana i el compliment de la Llei, i resoldre dubtes lingüístics dels ciutadans.
- f) Impulsar estudis sociolingüístics sobre l'ús i la qualitat de la llengua catalana a Andorra i facilitar-ne les dades als organismes de coordinació per impulsar les accions que escaiguin en matèria de política lingüística.
- g) Fer les propostes necessàries per complir els articles 15 i 39.
- h) Elaborar anualment una memòria en què constin les mesures, les actuacions i els projectes duts a terme, i les dades aportades pels organismes de coordinació per a l'informe que s'ha de presentar davant el Consell General.
- i) Coordinar-se amb els serveis d'inspecció sectorials del Govern per registrar i gestionar les denúncies dels ciutadans i instar-ne l'actuació davant d'un incompliment d'aquesta Llei.
- j) Fomentar la cooperació i la coordinació amb altres institucions competents en matèria de política lingüística dels territoris de parla catalana.
- k) Promoure propostes legislatives relacionades amb la política lingüística i el foment de la llengua oficial i la llengua de signes catalana.

l) Vetllar perquè els establiments comercials de nova obertura disposin de la informació sobre els drets i deures lingüístics recollits en aquesta Llei que els afecten.

m) Promoure la recerca lingüística i sociolingüística.

n) Participar en iniciatives internacionals de debat, foment i projecció de la llengua catalana.

Article 39. Autoritat lingüística

1. En les qüestions relatives a la normativa, l'actualització i l'ús correcte de la llengua es considera criteri d'autoritat el que estableix el departament governamental encarregat de la política lingüística a què es refereix l'article 38 d'aquesta Llei i tothom s'hi ha d'ajustar.

2. El departament governamental encarregat de la política lingüística ha de fer les propostes i determinar els mecanismes que siguin necessaris prop de les institucions de la llengua catalana encarregades de fixar i actualitzar la normativa a fi que la varietat andorrana, i en general nord-occidental, de la llengua catalana tingui més presència en les decisions sobre l'estàndard oral i en els diccionaris i les gramàtiques.

Article 40. Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació

1. Es crea la Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació (JCLF) com a organisme administratiu per coordinar la política lingüística estatal en l'àmbit de la formació i garantir l'aplicació d'aquesta Llei.

2. Correspon a la Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació fer-se càrrec de l'aplicació harmonitzada d'aquesta Llei a tots els centres i serveis que es dediquen a la formació en els vessants de llar d'infants, escola, ensenyament superior o d'activitats culturals, artístiques i esportives organitzades per qualsevol administració o per qualsevol entitat subvencionada amb recursos públics, sota l'administració i la coordinació del departament governamental encarregat de la política lingüística.

3. La Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació té les competències següents:

a) Donar les directrius als centres i els serveis perquè la política lingüística de l'Estat s'apliqui de manera coherent i harmonitzada als centres i serveis de totes les administracions.

b) Aconsellar els ministres i els cònsols responsables, i els seus serveis, sobre l'aplicació d'aquesta Llei en tota qüestió relativa a la llengua catalana a qualsevol centre o servei de formació.

c) Cooperar amb el Consell Nacional per la Llengua (CNL) per definir els objectius del Pla d'acció nacional per la llengua establert a l'article 41 en l'àmbit de la formació.

d) Establir, si escau, mesures i objectius mínims que han de contenir els plans d'actuació sobre l'ús i la qualitat de la llengua catalana tenint en compte les característiques de cada centre o servei o bé d'un mateix tipus de centres o serveis.

e) Aprovar els plans d'actuació sobre l'ús i la qualitat de la llengua catalana dels centres formatius.

f) Demanar informació als centres i serveis sobre l'aplicació del pla d'actuació sobre l'ús i la qualitat de la llengua catalana amb vista a garantir-hi el compliment de la Llei.

g) Fer propostes de desplegament reglamentari.

h) Impulsar els estudis i les recerques que es considerin necessaris.

i) Redactar cada any una memòria sobre l'estat de l'ús de la llengua oficial en les activitats formatives que reculli la informació que han fet arribar els responsables dels centres i els serveis sobre el compliment d'aquesta Llei en l'àmbit de la formació.

4. La Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació es compon dels membres següents:

a) En representació del ministeri encarregat de l'educació hi assisteixen els directors amb competències en l'àmbit dels sistemes educatius, de l'Escola Andorrana, de Formació Andorrana, de formació professional i de la inspecció educativa.

- b) En representació de l'ensenyament superior hi assisteix el director de l'Agència de Qualitat de l'Ensenyament Superior d'Andorra (AQUA).
 - c) En representació del ministeri encarregat dels esports hi assisteixen dos directors amb competències en formació i esdeveniments esportius.
 - d) En representació del ministeri encarregat dels afers socials hi assisteixen dos directors amb competències en matèria de joventut, gent gran i activitats adreçades a col·lectius específics.
 - e) En representació del ministeri encarregat de cultura hi assisteix el director o el responsable de la formació d'adults.
 - f) En representació del ministeri encarregat de la política lingüística hi assisteixen el director del departament competent, el cap del servei de política lingüística i un tècnic del servei.
 - g) En representació dels comuns hi assisteixen dos directors de cada comú, de les àrees de cultura, esports, joventut o afers socials.
5. La direcció de la Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació és assumida per la direcció del departament governamental encarregat de la política lingüística i la secretaria és assumida pel cap del servei encarregat de la política lingüística.
6. El règim de funcionament i la dotació pressupostària de la Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació s'estableixen per reglament.

Article 41. *Consell Nacional per la Llengua*

1. Es crea el Consell Nacional per la Llengua (CNL) com a organisme consultiu perquè les institucions públiques debatin i consensuin amb la societat civil els eixos en què s'ha de basar la política lingüística.
2. Correspon al Consell Nacional per la Llengua consensuar els objectius de política lingüística amb flexibilitat i eficàcia, gràcies a les aportacions de totes les administracions i de la resta d'actors i representants de la societat, sota l'administració del departament governamental encarregat de la política lingüística.
3. A aquest efecte, el Consell Nacional per la Llengua:
 - a) Fixa els objectius principals de la política lingüística amb les aportacions de les administracions i els representants de la societat.
 - b) Estableix els grans objectius del Pla d'acció nacional per la llengua (PNL) del trienni següent i en fa el balanç periòdic, d'acord amb les normes reglamentàries.
4. Entre altres que fixin els reglaments, els objectius principals del Consell Nacional per la Llengua són els següents:
 - a) Fer el seguiment de l'aplicació d'aquesta Llei.
 - b) Fomentar l'ús habitual de la llengua oficial en tots els àmbits socials i en l'espai públic com a factor distintiu i de cohesió social.
 - c) Defensar els drets lingüístics dels ciutadans establerts per l'ordenament jurídic.
 - d) Difondre i fer respectar els deures lingüístics que determina l'ordenament jurídic.
 - e) Fomentar la participació activa de totes les administracions públiques en la política lingüística i en l'obtenció dels recursos humans i materials necessaris.
 - f) Contribuir, mitjançant la transparència i el consens, a la difusió dels resultats de les actuacions dutes a terme per fomentar el català com a llengua oficial i social.
5. S'estableix el Pla d'acció nacional per la llengua (PNL) com a eina de planificació dels objectius i de les actuacions de política lingüística. El contingut, el procediment d'aprovació i la resta de característiques s'aproven per reglament.

6. El Consell Nacional per la Llengua es compon de membres permanents i de membres eventuals.
7. Els membres permanents del Consell Nacional per la Llengua són:
- a) El ministre encarregat de la política lingüística, que pot delegar puntualment les funcions en un responsable de política lingüística.
 - b) El ministre encarregat de l'educació, que pot delegar puntualment les funcions en una direcció o secretaria d'Estat del ministeri.
 - c) El ministre encarregat dels esports, que pot delegar puntualment les funcions en una direcció o secretaria d'Estat del ministeri.
 - d) Un cònsol designat de mutu acord entre els comuns, que pot delegar puntualment les funcions en un altre cònsol o en un alt responsable del comú.
 - e) El degà de la Universitat d'Andorra.
 - f) Dos representants del departament governamental encarregat de la política lingüística, designats pel titular del ministeri.
 - g) Dos representants del ministeri encarregat de l'educació, designats pel titular del ministeri.
 - h) El gerent d'Andorra Recerca i Innovació.
 - i) Els secretaris generals dels comuns.
 - k) Un representant de les associacions culturals andorranes, designat per la persona titular del ministeri encarregat de la política lingüística.
 - l) Dos representants de les organitzacions sindicals i empresarials del Consell Econòmic i Social.
8. Els membres eventuals formen part del CNL si el Pla d'acció nacional per la llengua o un dels objectius del PNL està relacionat amb un àmbit de la seva competència, expertesa o interès. Tenen els mateixos drets que els membres permanents a les reunions a què siguin invitats pel president del CNL. Especialment, són membres eventuals:
- a) Els directors dels departaments del Govern o dels comuns implicats en el Pla d'acció nacional vigent, designats pels titulars dels ministeris corresponents.
 - b) Un representant del Consell General, designat per la Sindicatura.
 - c) Un representant de l'Administració de justícia, designat pel Consell Superior de la Justícia.
 - d) La persona representant d'un sector, una entitat, una institució o un organisme implicat en el Pla d'acció nacional, invitada pel president del CNL.
 - e) Un representant d'altres associacions empresarials.
9. El règim de funcionament i la dotació pressupostària del Consell Nacional per la Llengua s'estableix per reglament.

Article 42. *Altres organismes*

Per la via reglamentària, es poden crear els organismes de gestió o bé d'harmonització i col·laboració entre institucions i també entre institucions i societat que es considerin necessaris.

Títol VII. Infraccions i sancions

Article 43. *Infraccions sancionables*

1. Constitueixen infraccions susceptibles de sanció administrativa les contravencions al que preveuen els articles 8, 9, 10.1, 10.2, 11.4, 13, 15.2, 16, 17, 18, 19, 20, 21.1, 21.2, 22, 23.2, 23.3, 23.4, 24, 25, 26 i 28 d'aquesta Llei.

2. Les infraccions esmentades a l'apartat precedent poden ser lleus, greus o molt greus.
3. Són infraccions lleus les contravencions al que preveuen els articles 15.2, 23.2, 23.3, 23.4 i 28.
4. Són infraccions greus les contravencions al que preveuen els articles 8, 9, 10.1, 10.2, 11.4, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21.1, 21.2, 22, 24, 25 i 26, i la reincidència en una infracció lleu en el termini de dos anys a comptar de la data de fermesa de la sanció.
5. És infracció molt greu la reincidència en una infracció greu en el termini de tres anys a comptar de la data de fermesa de la sanció.

Article 44. Responsables de les infraccions

1. En el cas d'infraccions comeses en l'exercici d'una activitat comercial, industrial o de serveis, n'és responsable la persona física o jurídica que figura com a titular al Registre de Comerç.
2. Si es tracta d'infraccions comeses en l'exercici d'una professió titulada, n'és responsable el titular de l'autorització.
3. Si es tracta d'infraccions comeses en l'exercici d'una activitat encarregada per concessió per una administració pública, n'és responsable el titular de la concessió.
4. La responsabilitat que s'estableix en els apartats anteriors d'aquest article s'entén sense perjudici del dret de repetició que correspon al responsable designat contra l'infractor, sempre que el primer acreditat que ha posat a disposició del darrer les eines, les facilitats i les instruccions suficients per tal de donar compliment a la Llei.
5. Si es tracta d'infraccions comeses en l'exercici de l'Administració pública, n'és responsable la mateixa Administració, sense perjudici del dret d'aquesta última d'incoar el règim disciplinari contra la persona que *de facto* hagi incomplert l'obligació d'utilitzar la llengua nacional.

Article 45. Sancions

1. Les infraccions a què es refereix aquesta Llei són sancionades per aplicació de les mesures següents:
 - a) Infraccions lleus: reprensió privada per escrit en el primer incompliment o multa d'un import mínim de 600 euros i de fins a un màxim de 1.200 euros.
 - b) Infraccions greus: multa de 1.201 euros fins a 6.000 euros.
 - c) Infraccions molt greus: multa de 6.001 euros fins a 60.000 euros.
2. Les sancions porten sempre aparellada l'obligació de retirar, esmenar o substituir el rètol, el producte o el text, segons el cas, a càrrec de les persones que en són responsables. Si no ho fan en el termini que ha establert la resolució sancionadora, el Govern ha de procedir a l'execució forçosa a càrrec de les persones infractores.
3. En el cas d'entitats o activitats subvencionades o finançades per qualsevol administració, les sancions per les infraccions d'aquesta Llei relacionades amb l'objecte de l'aval, el crèdit o l'ajut també poden consistir a reduir-los en cas de falta greu, o retirar-los o rescabalar-los en cas de falta molt greu.
4. A més dels criteris establerts a les lleis sectorials, la quantia de la multa, dins dels límits previstos, es gradua procurant assolir la proporcionalitat adequada entre la infracció i la sanció. A aquest efecte, serveixen de criteris la gravetat de la pertorbació produïda en els drets dels ciutadans, l'existència de perjudicis materials o econòmics, la transcendència social o l'interès públic afectat, el benefici econòmic que perseguia obtenir l'infractor i la mala fe, la culpa o la negligència.

Article 46. Procediment sancionador

1. Els òrgans competents per instruir els expedients sancionadors són els d'inspecció competent en l'àmbit sectorial en el qual s'hagi comès la infracció, en coordinació amb el departament governamental encarregat de la política lingüística a què es refereix l'article 38.

2. Als àmbits de competència governamental en què no hi ha servei d'inspecció específic, la instrucció dels expedients correspon als tècnics designats pel ministre titular en matèria de política lingüística.
3. Quan es tracta de retirar o d'esmenar rètols, etiquetes o qualsevol altre text, i en tots els altres casos en què resulta possible corregir els fets constitutius d'infracció, en incoar l'expedient sancionador, l'òrgan que l'acorda ha de donar a l'expedientat un termini raonable per fer-ho. En el cas que es tracti del primer incompliment, l'expedient s'ha de sobreseure si l'infractor corregeix els fets sancionables d'acord amb aquesta Llei dins el termini establert.
4. La instrucció de l'expedient es regeix per aquesta Llei i per les disposicions sectorials de l'àmbit en què s'ha produït i, si no n'hi ha, pel Reglament regulador del procediment sancionador.
5. Les infraccions comeses pels funcionaris i el personal al servei de les administracions són sancionades d'acord amb el procediment i la normativa sancionadora específics.

Article 47. *Òrgans competents*

Els òrgans competents per resoldre els expedients sancionadors són els següents:

- a) Per a les infraccions lleus, el director del departament governamental encarregat de la política lingüística a què es refereix l'article 38.
- b) Per a les infraccions greus o molt greus, el ministre encarregat de les funcions generals de política lingüística.

Article 48. *Prescripció de les infraccions*

Les infraccions lleus a què fa referència aquesta Llei prescriuen al cap d'un any; les greus, al cap de dos anys, i les molt greus, al cap de tres anys. El termini de la prescripció comença a comptar en el moment en què conclouen els fets constitutius d'infracció, i s'interromp des del moment en què s'incoa l'expedient sancionador, amb coneixement per part de l'expedientat.

Article 49. *Prescripció de les sancions*

Les sancions imposades per les infraccions lleus, greus i molt greus prescriuen al cap d'un any, dos anys i tres anys, respectivament. El termini de prescripció de les sancions es comença a comptar a partir de l'endemà del dia en què ha esdevingut ferma la resolució que les imposa i s'interromp per l'inici, amb coneixement formal de la persona interessada, de l'execució de la sanció. La interrupció deixa de tenir efecte si l'execució resta aturada durant més d'un any per causa no imputable a la persona sancionada. En aquest cas, el còmput del termini de prescripció s'inicia de nou a partir de la data de la darrera actuació que consti en l'expedient d'execució.

Disposició addicional primera. Actualització dels imports de les sancions

Els imports de les sancions establerts en aquesta Llei es poden actualitzar periòdicament segons la Llei del pressupost general.

Disposició transitòria primera. Creació del Consell Nacional per la Llengua i de la Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació

Les administracions disposen d'un termini de sis mesos des de l'entrada en vigor del reglament dels organismes estatals de coordinació de la política lingüística per posar en marxa els organismes a què fan referència els articles 40 i 41.

Disposició transitòria segona. Aplicació de la disposició final primera

1. La denegació de la primera renovació de l'autorització de residència i treball per no haver acreditat el nivell de català previst a la disposició final primera d'aquesta Llei, que afegeix un article 54 *bis* i que modifica l'article 58 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, és aplicable a les persones que sol·licitin per primera vegada l'obtenció de l'autorització a partir de l'entrada en vigor del reglament de quota corresponent.

2. No obstant això i el que disposen els articles 54 *bis* i 58 referits, fins al 26 d'abril del 2026, les persones que sol·licitin la primera renovació de l'autorització de residència i treball han d'acreditar el seguiment de la formació de llengua catalana que estableixi el reglament de quota corresponent i queden exemptes d'acreditar el nivell A1 de català.

En cas que la persona titular acrediti que no ha pogut seguir la formació de llengua catalana per motius justificats, el Servei d'Immigració pot atorgar la primera renovació. En aquest cas la persona titular ha d'acreditar haver obtingut el nivell A2 de català abans de la segona renovació i, en el cas que no ho faci, el Servei d'Immigració denega la renovació.

3. Queden dispensades de seguir aquesta formació les persones que acreditin els coneixements de llengua catalana que s'estableixin reglamentàriament.

4. En el termini màxim de cinc anys a comptar de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, el Govern ha de dictar les disposicions reglamentàries necessàries a l'efecte d'exigir, per a la renovació de les autoritzacions de residència i treball per compte propi, de treball de fronterer, de residència sense treball i de residència per a persones estrangeres que contribueixen al desenvolupament de l'economia digital i l'emprenedoria, els nivells A1 i A2 de català.

Disposició derogatòria. Derogació de la Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial, del 16 de desembre del 1999

Queda derogada la Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial, del 16 de desembre del 1999.

Disposició final primera. Addició de l'article 54 *bis* i modificació dels articles 58, 67 i 83 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració

1. S'afegeix l'article 54 *bis*, immediatament després de l'article 54, a la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, el qual queda redactat de la manera següent:

"Article 54 *bis*. Coneixement de l'idioma oficial

1. El coneixement de l'idioma oficial és un element important per a la integració de les persones que arriben a Andorra i necessari per poder treballar al país i donar compliment als drets lingüístics.

2. El reglament de quota corresponent ha d'establir els termes d'obtenció del nivell A1 de català en la primera renovació i del nivell A2 en la segona renovació per poder treballar al país.

3. L'acreditació del nivell de català s'ha d'efectuar a través de la possessió d'un diploma oficial de llengua catalana emès pel Govern d'Andorra, o d'un títol, diploma o certificat equivalent degudament reconegut pel Govern d'Andorra."

2. Es modifica l'article 58 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, el qual queda redactat com segueix:

"Article 58. Renovació de l'autorització de residència i treball

Per obtenir la renovació d'una autorització de residència i treball, la persona que n'és titular ha d'haver residit i treballat al Principat d'Andorra de manera permanent i efectiva.

El Servei d'Immigració denega les dos primeres renovacions si l'autorització inicial fou obtinguda en frau de llei o si les condicions d'alta especialització o de salari han deixat de ser les que van permetre una excepció al principi de prioritat en la concessió de les autoritzacions, d'acord amb l'article 41, o si no s'han respectat les condicions de l'article 54 *bis* quant a l'acreditació dels nivells de català que s'hi preveuen. El reglament de quota corresponent ha de condicionar l'obtenció de la primera renovació a l'acreditació del nivell A1 de català i la segona renovació a l'acreditació del nivell A2 de català."

3. Es modifica l'article 67 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, el qual queda redactat com segueix:

"Article 67. Supòsits

Només és motiu de denegació de la sol·licitud de renovació d'una autorització d'immigració la constatació d'un o més dels supòsits següents:

- a) L'incompliment de qualsevol dels requisits i criteris de renovació de les autoritzacions d'immigració establerts per aquesta Llei i els reglaments que la desenvolupin.
- b) El falsejament o l'omissió de dades, de documents o d'informació en l'expedient de sol·licitud de renovació, sense perjudici de la responsabilitat penal en la qual pugui incórrer la persona sol·licitant.
- c) El fet de canviar de sector econòmic durant el primer any de l'autorització, quan aquesta Llei ho prohibeixi.
- d) El fet de representar un risc per a la seguretat de l'Estat, de les persones o dels béns i per a l'ordre públic en general."

4. Es modifica l'article 83 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, el qual queda redactat com segueix:

"Article 83. Motius de denegació de la regularització

Només és motiu de denegació de la sol·licitud de regularització d'una autorització d'immigració renovable caducada la constatació d'un o més dels supòsits següents:

- a) L'incompliment de qualsevol dels requisits i criteris de renovació de les autoritzacions d'immigració establerts per aquesta Llei i els reglaments que la desenvolupin.
- b) El falsejament o l'omissió de dades, de documents o d'informació en l'expedient de sol·licitud de regularització, sense perjudici de la responsabilitat penal en la qual pugui incórrer el sol·licitant.
- c) El fet de representar un risc per a la seguretat de l'Estat, de les persones o dels béns i per a l'ordre públic en general."

Disposició final segona. Modificació dels articles 32, 94 i 98.1 de la Llei 12/2013, del 13 de juny, del comerç

1. Es modifica l'article 32 de la Llei 12/2013, del 13 de juny, del comerç, que queda redactat com segueix:

"Article 32. Llengua dels noms comercials registrats

Un nom comercial solament pot ser registrat al Registre de Comerç i Indústria del Principat d'Andorra si està constituït per:

- a) Paraules de la llengua catalana.
- b) Paraules formades per lletres de l'alfabet català.
- c) El nom i els cognoms que corresponen al de la persona física que és identificada en l'exercici de la seva activitat per aquest nom comercial.
- d) Xifres romanes o àrabis.
- e) Topònims.
- f) Les paraules que formen part de la denominació social de la persona jurídica identificada en l'exercici de la seva activitat comercial per aquest nom comercial.
- g) Tota combinació dels signes esmentats en els apartats anteriors d'aquest article.

En cas que el nom comercial incorpori la denominació genèrica de l'activitat de l'establiment, aquesta denominació genèrica ha de ser en llengua catalana."

2. Es modifica l'article 94 de la Llei 12/2013, del 13 de juny, del comerç, que queda redactat com segueix:

"Article 94. Competència

Correspon al Govern, a través del ministeri competent en matèria de comerç, la funció d'inspecció per garantir el compliment d'aquesta Llei, de la Llei de la llengua pròpia i oficial en allò que afecta l'àmbit comercial i de les disposicions que despleguen aquestes lleis."

3. Es modifica l'article 98.1 de la Llei 12/2013, del 13 de juny, del comerç, que queda redactat com segueix:

"Article 98. Concepte

1. Constitueixen infraccions administratives en l'àmbit de les activitats comercials les accions o les omissions dels autors tipificades i sancionades en aquesta Llei i en la Llei de la llengua pròpia i oficial."

Disposició final tercera. Desplegament

1. El Govern està autoritzat per desplegar reglamentàriament aquesta Llei.
2. El Consell General, el Govern i els comuns han de dictar les disposicions necessàries per garantir l'ús del català en les activitats relacionades amb les seves competències.
3. El Consell General, el Govern i els comuns han de fer les adaptacions normatives necessàries perquè els drets i les obligacions que fixa la Llei de la llengua pròpia i oficial (amb les infraccions i les sancions corresponents) s'apliquin en les administracions respectives.
4. Els comuns han d'aprovar els requisits de coneixements de català per a la selecció, la promoció i la carrera professional del personal de les administracions comunals en el termini d'un any des de l'endemà de la publicació d'aquesta Llei al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Disposició final quarta. Aprovació del Reglament dels organismes estatals de coordinació de la política lingüística

El Govern ha d'aprovar, dins el termini de sis mesos des de l'endemà de la publicació d'aquesta Llei al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*, el reglament dels organismes estatals de coordinació de la política lingüística establerts als articles 40 i 41.

Disposició final cinquena. Entrada en vigor

Aquesta Llei entra en vigor l'endemà de ser publicada al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Casa de la Vall, 25 d'abril del 2024

Carles Ensenyat Reig
Síndic General

Nosaltres els coprínceps la sancionem i promulguem i n'ordenem la publicació en el *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Joan Enric Vives Sicília
Bisbe d'Urgell
Copríncep d'Andorra

Emmanuel Macron
President de la República Francesa
Copríncep d'Andorra